

JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI BALYA'DA

TMMOB JMO Yönetim Kurulu

Odamızın, ülkemizin maden kaynaklarının akıl, bilim ve mühendislik ilkeleri ışığında, diğer doğal ve çevresel zenginliklerin de gözetildiği bir anlayışla, kamusal çıkar temelinde değerlendirilmesi yaklaşımı ve bu yönde göstermiş olduğu anlamlı çabalar yankı bulmaya devam ediyor. Milletvekilleri, üniversiteler, meslek odaları, üretici kooperatifleri, siyasal partiler, işçi ve memur sendikaları, medya bu alandaki uzmanlık birikimimizi, görüşlerimizi sergilememiz için yakın ilgi gösteriyorlar. Bir çok mesleki, demokratik kitle örgütüyle ortak çalışmalarımız sürüyor. "Bor" madenlerimizin, "Seydişehir Alüminyum" Tesisleri'nin özelleştirilmesine, Bergama'da "Altın" madeninin insanımızı, doğamızı önemli risklere sokma pahasına ulus ötesi şirketlere peşkeş çekilmesine, Gökçesu maden işçilerinin işten atılmasına, maden yasa tasarısıyla diğer zenginliklerimizin tahribine ve ülkemizin ulus ötesi şirketlerce tümüyle işgaline karşı duruşumuzu, tüm anlattıklarımızın somut ve tarihsel bir örneği olan Balya'ya taşıdık.

Geçtiğimiz Ağustos ayında Dev.Maden-Sen'in çağrısıyla, Türk Tabipler Birliği, Sürdürülebilir Tarım Çiftçi Dayanışma Derneği, Çevre Mühendisleri ve Jeoloji Mühendisleri Odalarının temsilcilerinin katılımıyla Balya'ya bir inceleme gezisi düzenlendi. Oda'mız adına bu geziye İstanbul Şube yazmanı Tahir ÖNGÜR ve JMO Yönetim Kurulu Başkanı Aydın ÇELEBİ katıldı. Öncelikle Balya'nın yaşadığı sorunları uzunca bir süredir her platformda dile getirerek çözüm arayan Belediye Başkanı sa-

yın Zekai BAYRAM ziyaret edildi. 1920'lerde dünyanın sayılı büyük kurşun yataklarından birinin işletildiği ve nüfusu o tarihlerde 30.000 civarında olan Balya'nın temel sorunları hakkında ayrıntılı bilgi veren başkan, ilk kez bu kadar yakın ilgiyle karşılaştığı için duyduğu sevinci dile getirdi.

Bu görüşmeden sonra eski maden işletmelerinin ve atıklarının yer aldığı geniş bir alanda incelemelerde bulunan ekibimiz, Balıkesir'de bir değerlendirme toplantısı ve görev bölüşümü yaptı. Buna göre varolan yazılı belgelerin incelenmesinden sonra; ilgili bileşenlerin hukuksal durum, halk sağlığı, tarımsal durum, maden yatakları ve çevre durumu konularında birer değerlendirme ve öneri raporu hazırlamalarına karar verildi.

Daha önce edinilen bilgiler ve arazideki gözlemlere göre Cumhuriyet tarihi madenciliklerinin başlangıç noktası olmayı hak eden Balya'nın nüfusu 2300'e inmiş, ormanlık alanı kurumuş, havası toprağı zehirlenmiş, bir gözlemcinin deyişiyle "kanaryanın üç gün yaşayamadığı yer" haline gelmiş, kaderine terkedilmiştir. Antik dönemlerden beri işletildiği bilinen; ancak, özellikle 1839'dan sonra yabancı sermayeli şirketlerce ve o günün teknolojisi kullanılarak, 1939 yılına kadar işletilen Balya Kurşun madeninde daha sonra maden ve atıklarla ilgili yeniden işletmeye yönelik çalışmalar 1997 yılına kadar sürmüştür. O günden beri yöre-

de bir madencilik çalışması sürdürülmemektedir. Ancak Fransız sermayeli şirketin geride bıraktığı milyonlarca ton atığın çevreye saçtığı zehir, etkisini görülebilir, koklanabilir bir biçimde sürdürmektedir, *Madencilik yıllarındaki* istihdam olanaklarının birden ortadan kalkmasının getirdiği dışa göç; şimdi, çevre kirliliğinin tarım ve hayvancılığı olumsuz etkilemesi, sağlık sorunları ve yeni yatırımların yokluğu nedeniyle devam etmektedir. İlçe de, ilçe merkezi de giderek ıssızlaşmakta ve kalan nüfus ta önemli bir sağlık riski altında beklemektedir. İlçe yoksullaşmayı kendi başına yaşarken, çevre felaketine dönüşen kirlilik 70 km kuzeyindeki Manyas Gölü'nü de kapsayacak kadar yayılmış ve bölgesel olarak yaşanan bir sorun halini almıştır. Ne Balya'nın yeniden kalkınmasını sağlamak için ve ne de Balya'daki çevre felaketinin durdurulup mevcut kirliliğin giderilmesi için somut bir girişim yapılmamaktadır. Bu soruna sahip çıkan Balya Belediye Başkanlığı'nın kamu kurumları ve üniversitelere yaptığı sayısız başvurunun sonuçsuz kalmış olması ibret vericidir.

Görüldüğü gibi Balya'nın öyküsü Bor madenlerimizde olduğu gibi yüz yıllık bir emperyalist sömürünün de tarihidir. Yabancı şirketler Balya'nın zengin cevherini ve ondan elde edilen yüksek değeri ülkelerine taşımışlar geriye tahrip edilmiş, çoraklaşmış, zehirlenmiş doğa, acımasızca sömürülerek posası çıkartılmış hastalıklı nesiller bırakmışlardır. Bu aynı zamanda çok daha yoğun siyanür kullanılan altın işletmesinin Bergama ve çevresinde yaratacağı on yıl sonraki olası tahribatın res-

midir. Bu aynı zamanda şimdiden binlerce kilometre karelik alanı kapatan ve maden yasasında yapılacak değişikliklerle Anadolu'nun yüzlerce yöresinde **onulmaz yaralar açmak için** üşüşecek olan ulus ötesi şirketlerin niyetlerinin suçüstü belgesidir.

Jeoloji Mühendisleri Odası maden kaynaklarımızın yurtsever bir anlayışla değerlendirilmesi sorumluluğuyla, oluşturulan işbölümü gereği "maden yatakları, atıklar ve çevre durumu" na ilişkin raporu hazırlayarak, başta bileşenleri belirtilen "maden danışma kurulu"na sunmuştur. 45 sayfalık bir metinden oluşan rapor, saha gezisi izlenimleri, Balya Belediyesindeki belgelerin incelenmesi, yazın taraması yapan Akman KIRMIZITAŞ, Fatma BOZBEYOĞLU ve Aydın ÇELEBİ'nin notları, Prof.Dr. Atilla AYKOL'la yapılan sözlü görüşmeden yararlanılarak hazırlanmıştır. Derleme, değerlendirme ve metnin yazımı JMO istanbul Şube Yazmanı Tahir ÖNGÜR tarafından gerçekleştirilmiştir.

Gelenek aşamada "Maden Danışma Kurulu" diğer bileşenlerinden gelecek raporlarla yöre halkı ve ilgililerin bilgilendirilmesi gündemdedir. Konunun asıl olarak yakıcı biçimde sorunu yaşayan yöre halkı, yerel inisiyatif ve örgütlenmeler tarafından sahiplenilmesiyle aşılabileceği ortadadır, jeoloji Mühendisleri Odası çözüm seçenekleri için Balya halkının ve ilgililerin bulunacağı girişimlere yardımcı olmayı, kamusal ve asli bir görev olarak, sürdürecektir.

